

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. VI. De effectu, seu obligatione compromissi, & sententiæ seu laudi
arbitrorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

rius arbiter dici debet, cum non sit assumptus à partibus, quàm consultor, & diremptor causæ controversæ. Imò juxta *c. 13 h. t.* conceditur arbitris, ut per alios, quos ipsi elegerint, causam definiant; qui tamen non tam arbitri, quàm arbitratores sive mediatores, compositionem amicabilem ferant, prout *Glossa* asserit hinc *V. Mediatores*, qui de plano & sine ordine judiciario seu cognitione aliquà partes in concordiam componant, & quorum arbitramentum, si iniquum sit, ad arbitrium boni viri, seu judicis redigatur. Neque tamen per hoc prohibetur, quòd minus compromissum validum fiat, cum dependentia exquirendi alterius consilii, modò liberum deinde relinquatur arbitro sequendi, vel non sequendi tale consilium. *c. Cum olim 7. h. t.*

§. V.

De officio, & potestate arbitri.

Tota potestas & officium arbitri ex compromisso dependet, ac desumi debet, ita ut de iis tantum arbiter arbitrium ferre possit, super quibus compromissum est, & non super aliis, cum compromissa talia sint stricti juris, ultra velle compromittentium non extendenda, nisi fortassis hæc talia necessarò cum causa principali connexa sint, & sine his causa principalis expediri non possit. Et hinc coram arbitris non potest fieri conventio *c. Cum dilectus b. h. t.* nisi sint arbitri juris, qui statim causam expedire possunt, & debent, aut Clericus contra Episcopum suum litem moverit. Et nisi in compromisso specialiter cautum sit aliud in præsentia partium compro-

mittentium, pronunciare arbitrium debent, prout colligitur ex *Ex parte 10. b. t. junctà Glossa* in *cit. c. Cum dilectus V. Nisi de his, Eodem*. Et quamvis propriè & strictè loquendo arbiter compromissarius non sit Iudex, debet tamen servare ordinem judiciale, quia hodie juxta *L. 4 ff. h. t. compromissa, & arbitria* ad similitudinem judiciorum redacta sunt, ita ut libellus coram arbitro compromissario etiam afferri debeat, debeat fieri lita contestatio &c. & quamvis laudum, quod arbitri justè rulerint, omninò servandum sit, si tamen dolo aut ex alia iniquitate injustum illud sit, observandum non est, uti summitur ex *c. Non sine 2. h. t. vel si cedat in præjudicium & damnum Ecclesiæ c. pervenit 3. h. t.*

§. VI.

De effectu, seu obligatione compromissi, & sententia, seu laudis Arbitrorum.

DE jure Civili nulla efficax obligatio aut actio competit, quàm partes litæ compromisso cogantur, aut ad interitum conduceretur pars aliqua, si per nudum pactum in arbitros compromissum sit, secus autem dicendum videtur de jure Canonico, ubi secundum aliquos ex nudo pacto etiam datur actio; & de jure Civili, si in compromisso faciendo stipulatio intervenit, ut colligitur ex *L. Dico 27. §. fin. junctà Glossa V. incerti h. t. & ex c. Per tuas 9. h. t.* Præsertim si arbitrium sive laudum à partibus emologatum, sive approbatum, & receptum sit, quo in casu datur etiam exceptio, & actio quasi rei judicæ; & quamvis ex defectu

mandati, nullum illud fuerit, si tamen à partibus receptum, sive emologatum est, executioni mandari debet, uti patet ex relat. c. *Per tuas*. Ut autem dicatur laudum sive arbitrium expresse emologatum, aut approbatum à partibus, de jure Civili quidem requiritur subscriptio partium, ut constat ex *L. penult. C. h. t.* de jure verò Canonico, & quoad forum conscientiarum, sufficit, si verbo, vel quovis alio modo in sententiam arbitri partes consentiant. Uti colligitur ex cit. c. *Per tuas h. t.* de utroque tamen jure, ut tacite emologatum, seu approbatum sit, plus non requiritur, quam ut intra decem dies nullas ex compromittentibus contra laudum vel arbitrium reclamet; si enim in ferendo laudo dolus aliquis aut iniustitia arbitri intervenerit, exceptio doli parti gravatæ competit, contra petentem executionem arbitrii, quæ est quasi appellatio intra decem dies à lato arbitrio interponenda, & quidem ad proprium judicem reclamantis, quia hic se defendit contra alterum executionem urgentem. Si tamen adjecta pœnâ compromissum in arbitros factum est, si ille, qui arbitrio stare non vult, pœnam solvat, ulterius ad arbitrii executionem augeti non potest, prout in omni contractu adjecta pœnâ conventionali firmato, fieri solet, modò compromissum non expresse emologaverit pars, quæ hîc & nunc solutâ pœnâ ab eo recedere vellet: aut clausula adjecta compromisso pœnali; *rato manente compromisso & arbitrio super eo lato*: aliud jubeat, aut nullum juramentum de observando arbitrio adjectum sit, cum juramentum hoc clausulæ modò

Pirring, Compend.

ante allatæ æquivaleat (quamvis non improbabiliter putent aliqui, non obstante juramento tali, si pœnam adjectam solvere velit, qui vult à compromisso recedere, quòd possit hoc facere, cum juramentum accedens pœnali compromisso non faciat, ut ad plus obligetur, quam si juramentum non adesset) sed tantùm faciat, ut fortius obligetur, qui obligatur. Quòd si verò jurâssent cõpromittentes, nullâ pœnâ compromisso adjectâ, staturos se arbitrio, de jure quidem Civili novissimo, nulla datur actio compromittentibus, cum secundùm hoc jus juramentum compromisso adjectum habeatur pro nullo, & pro non appposito; de jure tamen Canonico servandum juramentum tale est, cum juxta hoc jus omne juramentum servandum sit, neq; liceat reclamare, nisi prius juramenti sui relaxationem obtineat; nisi jurando intentionem habuisset, arbitrii talis non servandi, & iniquum illud futurum sit (cum nemo ultra intentionem suam obligari possit) quæ mens ordinariè præsumi potest.

§. VII.

De reductione laudi, sive arbitrorum, sive arbitratorum ad arbitrium boni viri.

Quòd ab arbitris compromissariis compelli non possit satis, certa sententia est, conceditur tamen, ut reducatur sententia arbitri ad arbitrium boni viri, non quidem quasi à compromittente peti possit hæc reductio, cum compromissum videatur habere rationem transactionis, jura autem non permittant, ut lis per transactionem semel decisa, ite-

ff

71175